

Raport z działalności Muzeum II Wojny Światowej za rok 2011

Muzeum II Wojny Światowej

**Raport z działalności
Muzeum II Wojny Światowej
za rok 2011**

.....
G d a ń s k 2 0 1 2

Spis treści

Słowo wstępne	5
Najważniejsze wydarzenia 2011 roku	7
Założenia programowe i ich realizacja	11
Przygotowania do budowy gmachu Muzeum	17
Zbiory	21
Wystawy czasowe	33
Działalność naukowa i edukacyjna	37
O Muzeum	53
Współpraca krajowa i zagraniczna	61

Prof. dr hab. Paweł Machcewicz, dyrektor Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

Muzeum II Wojny Światowej jest coraz bliższe przeistoczenia się z wielkiego projektu w realnie istniejący byt, muzeum „z krwi i kości”. Kończymy prace nad scenografią wystawy głównej, która będzie sercem Muzeum. Pozyskaliśmy już tysiące eksponatów, wielką ich część w ramach ogólnopolskiej zbiórki pamiątek, którą rozpoczęliśmy jesienią 2011 roku. Odzew przeszedł nasze najśmielsze oczekiwania. Otrzymaliśmy najcenniejsze rodzinne relikwie: listy, dokumenty, fotografie, mundury, przedmioty wykonane w więzieniach i obozach koncentracyjnych, ale także świadectwa codziennego życia czasów wojny i okupacji. Część z nich znajdzie swoje stałe miejsce na ekspozycji głównej, inne będą wykorzystane w przygotowywanych w przyszłości wystawach czasowych, jeszcze inne zostaną poddane konserwacji i dzięki temu przetrwają w zbiorach Muzeum dla przyszłych pokoleń. Wszystkim darczyńcom serdecznie dziękujemy!

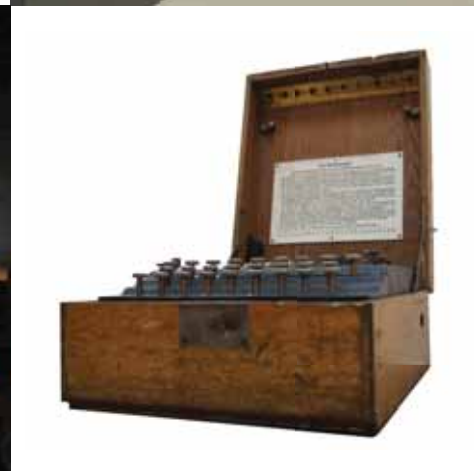
W 2011 roku rozpoczęły się badania archeologiczne poprzedzające budowę gmachu Muzeum. Odstoniły fascynującą i w dużym stopniu zapomnianą historię dzielnicy, która do końca wojny była integralną i bardzo malowniczą – położoną między Motławą i Kanałem Raduni – częścią Gdańska. Zniszczona doszczętnie w 1945 roku, przez kilka dziesięcioleci pozostawała opuszczona. Archeolodzy odkryli nakładające się na siebie warstwy historyczne, ilustrujące skomplikowaną i często burzliwą historię miasta: porcelanę ukrytą przez mieszkańców uciekających przed Armią Czerwoną, brukowane XIX-wieczne ulice Kleine Gasse i Grosse Gasse, monety z czasów XVII-wiecznych wojen między Polską i Szwecją. Muzeum chce przywrócić do życia i w pewnym sensie zwrócić miastu dzielnicę, która kiedyś do niego należała, lecz została spustoszona przez wojenny kataklizm.

W tym roku zacznie się budowa gmachu Muzeum. Zbliża się moment, kiedy będziemy mogli gościć Państwa w jego murach i udostępnić Państwu ekspozycję opowiadającą o przyczynach, przebiegu i konsekwencjach wojny. Pragniemy pokazać, czego doświadczyły wcześniejsze pokolenia i jak wojna zmieniła i ukształtowała świat, w którym dzisiaj żyjemy. Chcemy, by nasze Muzeum przekazywało następnym generacjom pamięć tego najstraszniejszego w dziejach konfliktu, a także by polska i środkowoeuropejska perspektywa stała się ważną częścią europejskiej i światowej pamięci drugiej wojny światowej. Już niedługo sami Państwo będą mogli ocenić, czy się nam to udało.

Paweł Machcewicz
Dyrektor Muzeum II Wojny Światowej

WSPOMNIENIA
więcej niż guzik warte

Najważniejsze
wydarzenia 2011 roku

4 stycznia

Podjęcie uchwały przez Radę Ministrów w sprawie ustanowienia Wieloletniego Programu „Budowa Muzeum II Wojny Światowej”

5 stycznia

Podpisanie porozumienia o współpracy między Królewskim Muzeum Sił Zbrojnych i Historii Wojskowości w Brukseli a Muzeum II Wojny Światowej

24 stycznia

Objęcie prac nad wystawą główną Muzeum II Wojny Światowej patronatem Parlamentu Europejskiego

25 stycznia

Warsztaty dla dyrektorów muzeów europejskich

17 lutego

Wizyta Konsula Honorowego RP w Bremie Hansa-Dietricha Paschmayera w Muzeum II Wojny Światowej

9 marca

Podpisanie umowy o wykonanie dokumentacji projektowej Muzeum II Wojny Światowej

17 marca

Projekt architektoniczny Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku nominowany w plebiscycie „Wydarzenie Historyczne Roku” ogłoszonym przez Muzeum Historii Polski

5-8 kwietnia

Warsztaty fotograficzne „Echa wojny”. Zajęcia teoretyczne

14 kwietnia

Podpisanie umowy o współpracy między Muzeum II Wojny Światowej a Muzeum Stuthoff w Sztutowie

18-21 kwietnia

Warsztaty fotograficzne „Echa wojny”. Zajęcia plenerowe

19 kwietnia

Czołg Sherman i haubicoarmata przekazane Muzeum przyjeżdżają z Belgii do Polski

29 kwietnia

Przekazanie Muzeum przez Fundację „Simönhof” unikatowego albumu ze zdjęciami zajętych przez Niemców Państwowych Zakładów Lotniczych w Mielcu

14 maja

Europejska Noc Muzeów na Westerplatte

14 maja

Premiera monodramu poświęconego gen. Elżbiecie Zawackiej pt. „Elizabeth Watson – Cichociemna” w teatrze Baj Pomorski w Toruniu pod patronatem Muzeum II Wojny Światowej

27 maja

Bieg patrolowy na Westerplatte w ramach IX Bałtyckiego Festiwalu Nauki

4 czerwca

Marsz w Lasach Oliwskich śladami drugiej wojny światowej

6 czerwca

Czwarte posiedzenie Kolegium Programowego Muzeum II Wojny Światowej

17 czerwca

Otwarcie ścieżki edukacyjnej na Westerplatte

17 czerwca

Posiedzenie Rady ds. Pola Bitwy Westerplatte

24 czerwca

IX Rajd Pieszy Szlakiem Żołnierzy 5 Wileńskiej Brygady AK mjra „Łupaszki”

9-10 lipca

Forum eksploracyjne

12 lipca

Rozpoczęcie prac archeologicznych na terenie przyszłej siedziby Muzeum II Wojny Światowej

20 lipca

Wizyta na Westerplatte unijnej komisarz ds. badań, innowacji i nauki Máire Geoghegan-Quinn

25 lipca

Muzeum II Wojny Światowej wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów

25 lipca

Podpisanie umowy o współpracy między Muzeum II Wojny Światowej a Muzeum Słowackiego Powstania Narodowego w Bańskiej Bystrzycy

3 sierpnia

Podpisanie umowy o współpracy między Muzeum II Wojny Światowej a Archiwum Akt Nowych

27-28 sierpnia

XXXIII Regaty o Puchar Obrońców Westerplatte pod patronatem Muzeum II Wojny Światowej

2 września

Otwarcie wystawy plenerowej „Powrót Majora”

3 września

I edycja gry miejskiej na Westerplatte

28 września

Prezentacja projektu budynku Muzeum II Wojny Światowej w Berlinie

30 września

Prezentacja czołgu Sherman Firefly podczas obchodów Święta Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu

3 października

Ogłoszenie ogólnopolskiej zbiórki pamiątek

11 października

Przekazanie Muzeum II Wojny Światowej egzemplarza maszyny szyfrującej Enigma

5 listopada

Warsztaty dla grup rekonstrukcji historycznych

6 listopada

Marsz śladami drugiej wojny światowej po Trójmiejskim Parku Krajobrazowym

1 grudnia

Czwarte posiedzenie Rady Muzeum II Wojny Światowej

4 grudnia

Otwarcie wystawy „Marian Kołodziej. Teatr życia” współorganizowanej z Muzeum Narodowym w Gdańsku oraz Nadbałtyckim Centrum Kultury

.....
Założenia programowe
.....
i ich realizacja

Wizualizacja
wystawy głównej.
Tempora S.A.

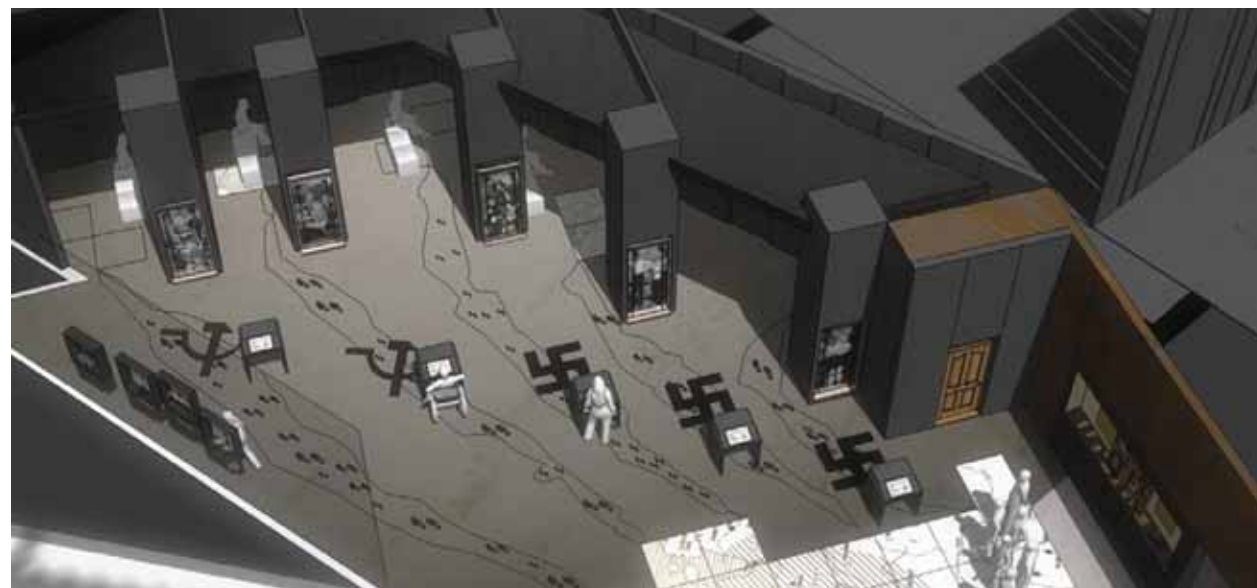
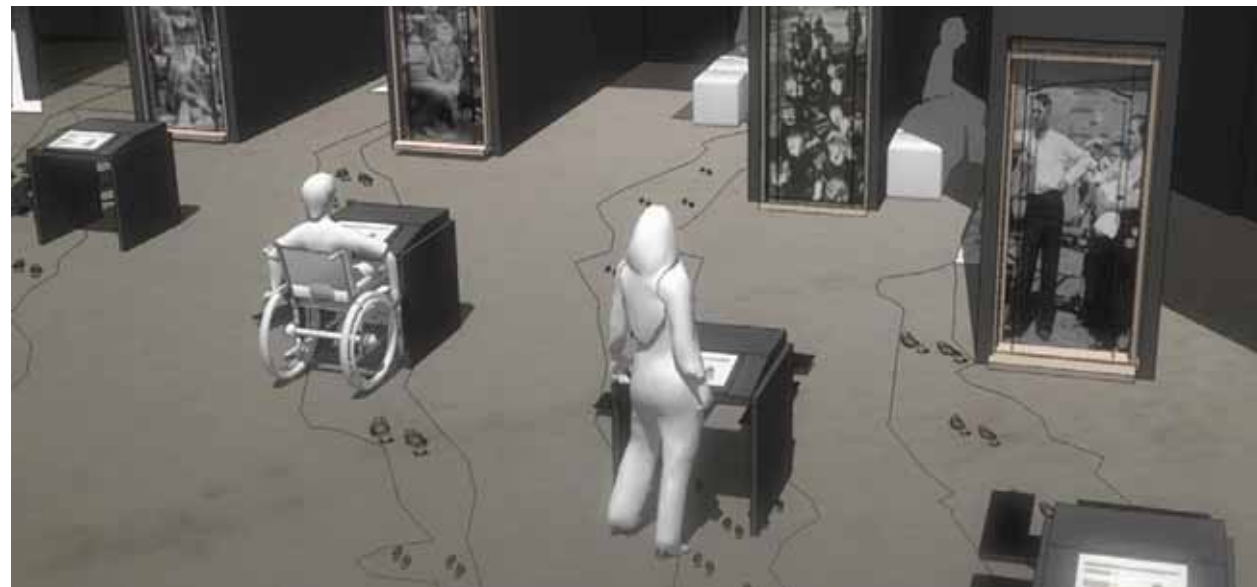

Prace nad wystawą główną

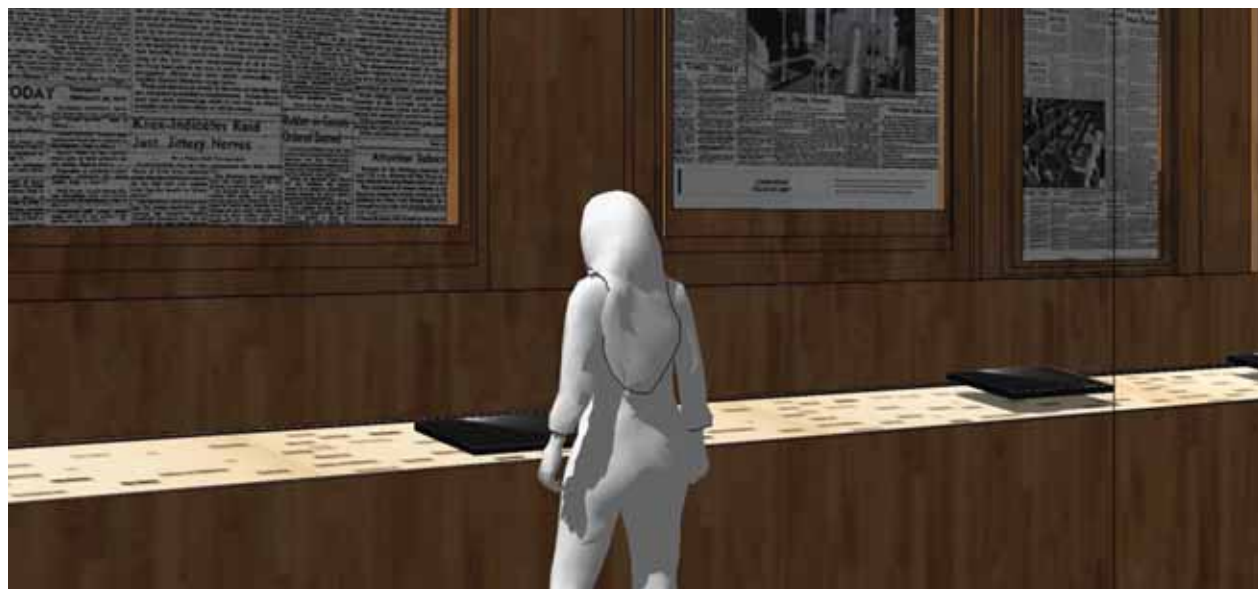
W 2011 roku opracowano pod względem scenograficznym około 75% powierzchni wystawy głównej. Zespół zajmujący się przygotowaniem merytorycznych podstaw ekspozycji sporządził scenariusze robocze działów: „Umrzeć za Gdańsk?”, „Po wojnie”, „Koniec wojny”, „Deportacje”, „Obozy koncentracyjne”, „Eksterminacja jeńców wojennych”, „Zagłada Żydów”, „Terror”, „Okupacja i kolaboracja”, „Opór”, „Od Teheranu do Jalty”, „Eksterminacja niepełnosprawnych”, „Życie codzienne” i „Blitzkrieg: wojna nowego typu”. Scenariusze te posłużyły następnie belgijskiej firmie designerskiej Tempora, zwycięzcy konkursu na scenografię wystawy, do przygotowania projektów scenograficznych.

Prace nad poszczególnymi częściami scenariusza wystawy wymagały od pracowników Muzeum kontynuowania kwerend zarówno w zbiorach krajowych, jak i zagranicznych. Kwerendy prowadzono między innymi w zasobach archiwalnych Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy, Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie, Archiwum Pruskiego Dziedzictwa Kulturowego w Berlinie, Instytucie Polskim i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie, Yad Vashem w Jerozolimie, Muzeum Wojska w Paryżu, Centrum Historycznym Ruchu Oporu i Deportacji w Lyonie, Muzeum Ruchu Oporu w Châteaubriant, Archiwum Narodowym oraz Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie, Muzeum Wojskowym oraz Fińskim Archiwum Obrony Narodowej w Helsinkach.

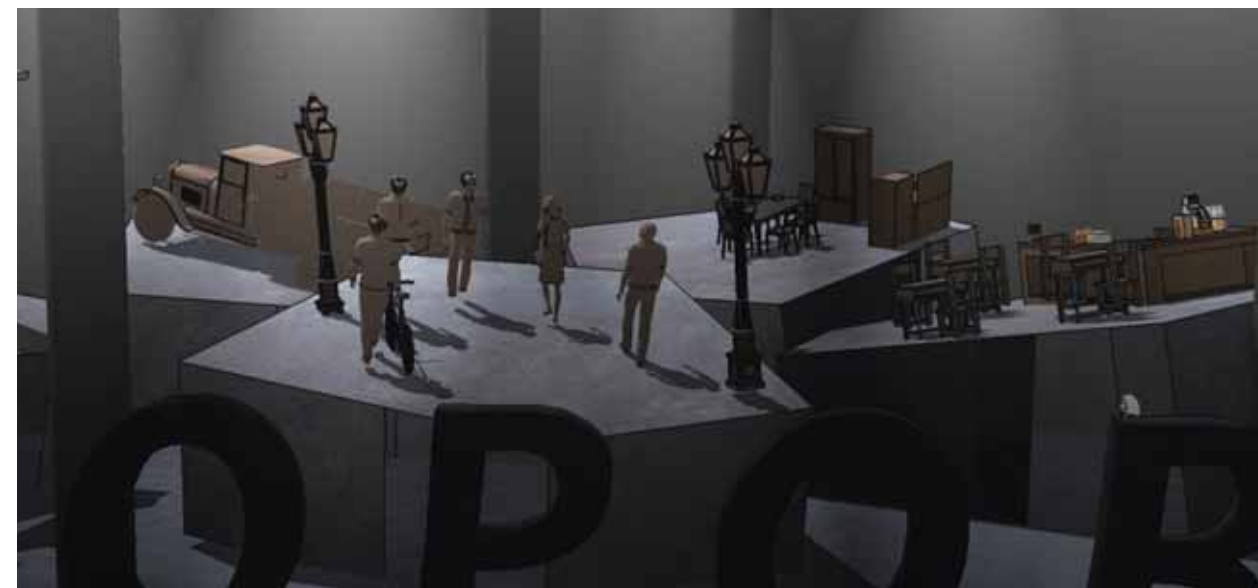
W styczniu 2011 roku prace związane z tworzeniem wystawy głównej Muzeum II Wojny Światowej uzyskały patronat Parlamentu Europejskiego.

Wizualizacje wystawy głównej. Tempora S.A.

Wizualizacje wystawy głównej. Tempora S.A.

Wizualizacje wystawy głównej. Tempora S.A.

Przygotowania do budowy
gmachu Muzeum

W marcu 2011 roku została podpisana umowa na wykonanie projektu budowlanego i wykonawczego budynku Muzeum II Wojny Światowej ze Studiem Architektonicznym „Kwadrat” z Gdyni, które w 2010 roku otrzymało pierwszą nagrodę w międzynarodowym konkursie na opracowanie koncepcji architektonicznej budynku Muzeum.

W styczniu 2011 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia Wieloletniego Programu „Budowa Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku” i przyznała na ten cel środki w wysokości 358 mln 432 tys. zł.

Program ten, którego realizacja przypada na lata 2011–2014, zapewni systematyczne finansowanie inwestycji związanych z budową Muzeum oraz tworzeniem wystawy stałej.

Badania archeologiczne

W lipcu 2011 roku rozpoczęły się prace archeologiczne na terenie działki Muzeum przy ul. Wałowej. Wykonawcą robót jest Agencja Dart Jacek Gzowski z Gdańska. Do końca roku archeolodzy dokonali eksploracji około 80% powierzchni działki – udało im się dotrzeć do warstw pochodzących z XVII wieku.

Prace są prowadzone w warstwach kulturowych dzielnicy Wiadrownia, zniszczonej w 1945 roku i ostatecznie wyburzonej w roku 1947. W wyniku prac archeologicznych wydobyto kilka tysięcy eksponatów – w większości ułamków ceramiki, ale też kilkadziesiąt monet, fajek i innych elementów obrazujących życie codzienne mieszkańców. Po konserwacji najbardziej wartościowe obiekty zostaną wyeksponowane na wystawie stałej. Planowane jest też stworzenie osobnej wystawy prezentującej dzieje tej nieistniejącej już dzielnicy.

Projekt wykonawczy budynku i harmonogram prac budowlanych

W marcu 2011 roku została podpisana umowa na wykonanie projektu budowlanego i wykonawczego budynku Muzeum II Wojny Światowej ze Studiem Architektonicznym „Kwadrat” z Gdyni, które otrzymało pierwszą nagrodę w konkursie na projekt tej placówki w 2010 roku.

Rozpoczęcie budowy gmachu przewidywane jest w roku 2012, a jego ukończenie – w 2014 roku. Koordynacją prac związanych z budową i wyposażeniem Muzeum zajmie się firma BUD-INVENT, wyłoniony w przetargu inwestor zastępczy. Obsługę prawną inwestycji prowadzi Kancelaria Radców Prawnych Burzak Okoń i Wspólnicy.

WSPOMNIENIA
więcej niż guzik warte

**ZBIERAMY PAMIĄTKI DLA MUZEUM
II WOJNY ŚWIATOWEJ. PRZYŁĄCZ SIĘ!**

Zbiory

Legitymacja poselska Bolesława Wnuka

Nieśmiertelnik żołnierski Stanisława Karpińskiego.
Na awersie widoczny napis: „588 Gdynia Karpiński Stan.”

Album wykonany z inicjatywy
kpt. Czesława Kruszewskiego
w niemieckim obozie dla jeńców
wojennych w Dössel (Oflag VI B).
Podarunek dla ukochanej
kpt. Kruszewskiego
– Ludwika Nagrabeckiej

Egzemplarz maszyny szyfrującej Enigma
przekazany Muzeum II Wojny Światowej
przez Agencję
Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Francuska kurtka mundurowa
z wyposażenia żołnierza Wojska
Polskiego we Francji

Polski karabin przeciwpancerny
wz. 1935 (Ur)

Informacje ogólne

Od początku swojej działalności Muzeum II Wojny Światowej systematycznie pozyskuje eksponaty. W 2011 roku w wyniku zakupów oraz dzięki darowiznom powiększyło swoje zbiory o blisko 7 000 obiektów. Tym samym łączna liczba eksponatów zgromadzonych przez Muzeum przekroczyła 10 000.

Przy podejmowaniu decyzji o zakupach eksponatów uwzględnia się przede wszystkim to, czy i w jaki sposób korespondują ze scenariuszem wystawy głównej. W gromadzeniu zbiorów ważną rolę odgrywa również spełnianie misji muzeów w zakresie zabezpieczenia rzadkich i ciekawych świadectw historii.

Największą liczbę zakupionych obiektów stanowią przedmioty dokumentujące życie codzienne cywilów i żołnierzy w okresie drugiej wojny światowej, a także elementy umundurowania i wyposażenia żołnierzy służących w armiach walczących na różnych frontach. Część zakupionych eksponatów to fotografie, druki ulotne i prasa z lat 1939–1945.

Każdy eksponat jest ewidencjonowany i analizowany pod względem merytorycznym. Muzeum zleca również konserwację pozyskanych zbiorów, które przekazywane są między innymi specjalistom od konserwacji metalu czy drewna. W 2011 roku tego typu zabiegom poddano 402 obiekty.

„Wspomnienia więcej niż guzik warte”

W październiku 2011 roku Muzeum ogłosiło ogólnopolską zbiórkę pamiątek związanych z genezą, przebiegiem i bezpośrednimi konsekwencjami drugiej wojny światowej. Zbiórka odbywała się pod hasłem „Wspomnienia więcej niż guzik warte” i trwała do końca roku. Celem zbiórki było zgromadzenie eksponatów mających wzbogacić wystawę stałą Muzeum oraz ratowanie i zabezpieczenie pamiątek z myślą o badaczach przeszłości i przyszłych wystawach. W ten sposób do końca 2011 roku do Muzeum trafiło około 1800 obiektów, między innymi fotografie, dokumenty, elementy umundurowania oraz przedmioty życia codziennego, dokumentujące życie cywilów, jeńców wojennych oraz rzeczywistość obozową.

Przekazywanym pamiątkom często towarzyszą relacje darczyńców przybliżające historii trafiających do Muzeum przedmiotów oraz związanych z nimi ludzi. Wszystkie te wspomnienia są rejestrowane i gromadzone w bibliotece Muzeum II Wojny Światowej.

Wybrane eksponaty

Spośród wyjątkowych obiektów, które trafiły w 2011 roku do Muzeum II Wojny Światowej, warto wymienić następujące:

czołg Sherman

Jest to jeden z eksponatów Muzeum II Wojny Światowej pozyskany w rezultacie wymiany i dzięki współpracy z Królewskim Muzeum Sił Zbrojnych i Historii Wojskowości w Brukseli. Sherman Firefly to brytyjska modyfikacja amerykańskiego czołgu z czasów drugiej wojny światowej. Ma symboliczne znaczenie dla historii Polski. Tego typu czołgi znajdowały się na wyposażeniu żołnierzy 1. Dywizji Pancernej gen. Stanisława Maczka i brały udział między innymi w bitwie pod Falaise.

Dokumenty należące do Bolesława Wnuka

Sygnet obozowy, sygnowany inicjałami „F.T.”, numerem obozowym „171245” oraz literami „KL A” (skrót od KL Auschwitz). Najprawdopodobniej wykonany przez Franciszka Tobiasza, do którego należał umieszczony na sygnecie numer obozowy

Chustka z grypsem Bolesława Wnuka

Czołg Sherman Firefly pozyskany dzięki współpracy z Królewskim Muzeum Sił Zbrojnych i Historii Wojskowości w Brukseli

Kompas wzór 32. Należał do żołnierza biorącego udział w kampanii wrześniowej

Czołg trafił do Polski w wyniku podpisanej w kwietniu 2011 roku umowy między muzeami. Po gruntownej renowacji, w pełni sprawnego, a nawet jeżdżącego Shermana po raz pierwszy zaprezentowano pod koniec września podczas Dni Otwartych Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarneckiego w Poznaniu. Czołg będzie można podziwiać w tamtejszym Muzeum Broni Pancernej, gdzie pozostanie do chwili otwarcia Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Enigma

Egzemplarz tej niemieckiej maszyny szyfrującej przekazała Muzeum II Wojny Światowej Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Eksponat trafił do Muzeum w ramach bezterminowego depozytu i będzie go można oglądać na powstającej wystawie głównej.

chustka z grypsem Bolesława Wnuka

Chustkę – bezzenną rodzinną pamiątkę – przekazał Muzeum w depozyt wnuk autora grypsu i jednocześnie pracownik naukowy Muzeum II Wojny Światowej prof. Rafał Wnuk. W liście spisany na chustce Bolesław Wnuk żegna się z bliskimi i pisze o czekającej go egzekucji.

Bolesław Wnuk został aresztowany przez Niemców w październiku 1939 roku z racji swego zaangażowania w sprawy państwowe – był między innymi posłem na Sejm ostatniej kadencji. Po osadzeniu w więzieniu na Zamku Lubelskim siedział w tak zwanej celi sejmowej, którą dzielił wraz z kilkoma innymi posłami. Rozstrzelano go w czerwcu 1940 roku.

pamiątki po kpt. Antonim Kasztelanie

Przedmioty należące do Antoniego Kasztelana, kpt. piechoty i Marynarki Wojennej RP, a wśród nich między innymi nakaz zatrzymania wydany przez władze w Berlinie 14 października 1940 roku, zapalniczka z inicjałami AK oraz metalowa cygaretki, w której Kasztelan przechowywał przedmioty codziennego użytku: grzebień, lufki do papierosów, bibułka do tytoniu itp. Pamiątki zostały przekazane Muzeum II Wojny Światowej przez córkę Marię i syna Zygmunta w ramach ogólnopolskiej zbiórki eksponatów.

Antoni Kasztelan (1896–1942), w latach 30. kierował polskim kontrwywiadem na Wybrzeżu. W 1939 roku brał udział w obronie Półwyspu Helskiego. Po kapitulacji dostał się do niewoli niemieckiej, a następnie został wydany gestapo. Jako więzień polityczny trafił do obozu w Stutthofie. 12 stycznia 1942 roku sąd w Gdańsku wydał wyrok skazujący go na czterokrotną karę śmierci za działanie na szkodę państwa niemieckiego. W grudniu 1942 roku wykonano wyrok przez zgilotynowanie.

kamera Juliana Bryana

Kamera Bell & Howell Filmo 70, której właścicielem był Julien Bryan, amerykański dokumentalista i fotograf. W pierwszych tygodniach września 1939 roku przebywał w Warszawie, dokumentując życie bombardowanego miasta. Materiały filmowe i zdjęcia ukazujące tragedię ludności cywilnej były jednymi z pierwszych świadectw brutalnego postępowania wojsk niemieckich w Polsce, które obiegły świat i stanowiły przeciwwagę dla masowo publikowanej propagandy nazistowskiej. Kamerę przekazał Muzeum syn reżysera Sam Bryan.

motocykl DKW kompanii rozpoznawczej Wehrmachtu

Motocykl wyprodukowany przez niemiecki koncern Audi w 1939 roku o pojemności silnika 350 cm³. Pojazd odnaleziono w okolicach Góry Kalwarii podczas rozbiórki stodoły. Przechowywany przez wiele lat pod podłogą budynku zachował się w wyjątkowo dobrym stanie. Według niepotwierdzonej informacji motocykl został ukryty przez chłopów, po tym jak jeżdżący nim niemiecki żołnierz zginął w pierwszych dniach wojny. Odnaleziona maszyna była przykryta niemieckim płaszczem wojskowym, a w jej baku było jeszcze paliwo. Motocykl ma przebieg zaledwie 4 tysięcy kilometrów.

Zdjęcia oraz dokumenty
por. A. Radwskiego z czasów
służby w Polskich Siłach
Powietrznych w Wielkiej Brytanii

Kamera należąca do Juliana Bryana

Papierośnica.
Na wierzchu napis: „Italia 1945”
oraz oznaczenia jednostek Polskich
Sił Zbrojnych na Zachodzie

Wojskowa kieszonkowa gra
planszowa do gry w szachy,
warcaby i chińczyka

Pamiątki po kpt. Antonim Kasztelanie

Wazonik z mosiężnej łuski po naboju. Na wazoniku widoczny napis: „Meiner Lieben Mutter –Gerhard. Vor Leningrad, 16.04.1942 r.”, czyli „Mojej ukochanej Mamie – Gerard, z Leningradu, 16.04.1942 r.”

Maska teatralna przedstawiająca kobietą twarz, wykorzystywana w teatrze utworzonym przez jeńców wojennych w Oflagu VII A Murnau

Pudełko tekturowe zawierające 12 fajek podarowanych jako prezent świąteczny żołnierzom niemieckim przebywającym na froncie

Brytyjska kurtka typu Battle Dress należąca do polskiego lotnika służącego w Wielkiej Brytanii

Maszyna do pisania Olympia pochodząca z niemieckiego okrętu podwodnego stacjonującego w Gdyni w czasie wojny

Fiat 508 Balilla

Samochód produkowany we Włoszech przez firmę FIAT i na licencji w Polsce w Państwowych Zakładach Inżynierii od 1932 roku. Symbol faszystowskich Włoch. Dla robotników włoskich miał być tym samym, czym Volkswagen (zwany później popularnie Garbusem) dla Niemców. Egzemplarz, który trafił do Muzeum, jest datowany na lata 1937–1938.

karabin przeciwpancerny wz. 1935 (Ur)

Karabin przeciwpancerny produkcji polskiej zaprojektowany w 1935 roku przez inż. Józefa Maroszkę. Karabin miał wzmocnić obronę przeciwczołgową Wojska Polskiego. W czasie kampanii wrześniowej 1939 roku broń ta okazała się niezwykle skuteczna, była zdolna z odległości mniejszej niż 100 m przebić pancerz każdego czołgu niemieckiego z tego okresu.

brytyjska kurtka typu Battle Dress

Kurtka (wraz z furażerką) pilota Polskich Sił Powietrznych w Wielkiej Brytanii walczącego w 315. Myśliwskim Dywizjonie Lotniczym, sformowanym w styczniu 1941 roku w Newcastle. Polscy lotnicy w Wielkiej Brytanii służyli w takich samych mundurach jak ich koledzy z RAF. Zachowano jednak polskie odznaczenia, guziki z orłem oraz inne elementy charakterystyczne dla mundurów polskiego lotnictwa. Wewnątrz bluzy widoczna metka producenta z rozmiarówką oraz nazwisko właściciela: „por.p. [porucznik pilot] A. Mieczysław”.

Buty narciarskie oraz kijki do nart używane podczas służby w Finlandii przez Jana Rzeszewicza, wcielonego do Wehrmachtu

Dzieci w świetlicy w szkole przy II Korpusie gen. Andersa. Tel-Aviv 1942 r.

Dworzec Główny w Warszawie ok. 1940 r.

Kolumna Żydów prowadzona przez niemieckich żołnierzy

Oddział piechoty niemieckiej odpoczywający w okopach

Rejestracja relacji świadków drugiej wojny światowej

Zbiory Muzeum II Wojny Światowej to również relacje świadków wojny rejestrowane w formie cyfrowej przez pracowników Muzeum. Do chwili obecnej zebrano 26 notacji filmowych o zróżnicowanej tematyce, dotyczącej między innymi rozwoju nazizmu w Gdańsku przed wrześniem 1939 roku, losów polskich rodzin i żołnierzy w trakcie kampanii wrześniowej, wysiedleń polskich rodzin z Pomorza i Kresów Wschodnich, życia w okupowanej Polsce, pacyfikacji polskich miejscowości i eksterminacji Żydów, losów Sybiraków, pobytu w łagrach i obozach koncentracyjnych lub w obozach pracy przymusowej, a także tajnego nauczania oraz działań partyzanckich.

Do niezwykle przejmujących należą na przykład relacje Marii Janczewskiej i Zygmunta Kasztelana dotyczące ich ojca – kpt. piechoty i Marynarki Wojennej RP Antoniego Kasztelana, straconego w niewoli niemieckiej w 1942 roku, oraz wspomnienia Jolanty Jarmołowicz o losach sierot sybirackich ewakuowanych z Armią Andersa.

Wystawy czasowe

Marszałek Senatu
Bogdan Borusewicz
oraz Tadeusz Fiszbach
oglądają wystawę

Otwarcie wystawy.
Od lewej:
Stefan Figlarowicz,
Anna Makowska,
Marszałek Senatu
Bogdan Borusewicz
oraz Nina Smolarz

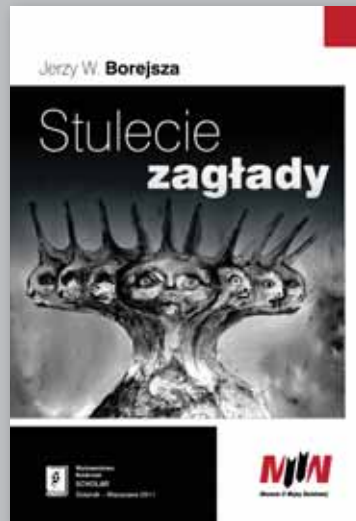

W 2011 roku Muzeum przygotowało wystawę pt. „Powrót Majora” prezentującą ponad 120 unikatowych fotografii wykonanych przez Stefana Figlarowicza oraz Ninę Smolarz podczas uroczystości sprowadzenia do Gdańska prochów mjra Henryka Sucharskiego. Zdjęcia dokumentują wydarzenia z dnia 27 sierpnia – 1 września 1971 roku: przywiezienie prochów mjra Sucharskiego z Włoch do Gdańska, wystawienie urny w Dworze Artusa oraz uroczysty pochówek na Westerplatte. Wykorzystano również komentarze zaczerpnięte z ówczesnej prasy, wypowiedzi świadków, wspomnienia osób znających mjra Sucharskiego. Wystawę można było oglądać od 2 września do 14 października 2011 roku na Długim Targu w Gdańsku.

Patronat honorowy nad wystawą sprawowali Prezydent Miasta Gdańska Paweł Adamowicz oraz Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk.

Działalność naukowa
i edukacyjna

Publikacje

Do chwili obecnej nakładem Muzeum wydano 11 publikacji, w tym sześć w 2011 roku:

- Jerzy W. Borejsza, *Stulecie zagłady*, Gdańsk – Warszawa 2011;
- Karolina Wigura, *Wina narodów. Przebaczenie jako strategia prowadzenia polityki*, Gdańsk – Warszawa 2011;
- Jiří Friedl, *Na jednym froncie. Czechosłowacko-polskie stosunki wojskowe 1939–1945*, Gdańsk – Warszawa 2011;
- Marek Kornat, Mikołaj Morzycki-Markowski, *W rumuńskiej pułapce. Internowanie Józefa Becka i Edwarda Śmigłego-Rydza w dokumentach rumuńskich służb specjalnych*, Gdańsk 2011;
- Anna Czocher, *W okupowanym Krakowie. Codzienność polskich mieszkańców miasta 1939–1945*, Gdańsk 2011;
- *Przemoc i dzień powszedni w okupowanej Polsce*, red. Tomasz Chinciński, Gdańsk 2011.

Wydana w 2010 roku książka autorstwa Piotra T. Kwiatkowskiego, Lecha M. Nijakowskiego, Barbary Szackiej oraz Andrzeja Szpocińskiego *Między codziennością a wielką historią. Druga wojna światowa w pamięci zbiorowej społeczeństwa polskiego* znalazła się wśród 10 publikacji nominowanych w ubiegłorocznej edycji konkursu na Książkę Historyczną Roku w kategorii „Najlepsza książka naukowa opisująca losy Polski i Polaków w XX wieku”. Konkurs był organizowany przez Instytut Pamięci Narodowej, Telewizję Polską i Polskie Radio.

Prezentacja maszyny szyfrującej Enigma podczas jej przekazania Muzeum II Wojny Światowej przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Październik 2011 r.

Wykłady otwarte, promocje książek

Muzeum prowadzi cykl wykładów otwartych pt. „Spotkania z historią”, do których wygłoszenia zaprasza historyków i specjalistów z różnych dziedzin, zajmujących się wybranymi aspektami drugiej wojny światowej, jak również świadków historii. Spotkania są także okazją do promocji najnowszych publikacji związanych z tematyką wojenną.

W 2011 roku odbyły się następujące wykłady:

Gdańsk

- wykład dr. Władysława Bulhaka pt. „Tajemnica Dzięcioła. Sylwetka szefa Oddziału II (wywiadu i kontrwywiadu) KG AK pplk dypl. Mariana Drobika”
- promocja książki Andrzeja Gąsiorowskiego i Krzysztofa Steyera *Tajna Organizacja Wojskowa Gryf Pomorski*
- promocja albumu *Kolory wojny. Oblężenie Warszawy w barwnej fotografii Juliana Bryana* wydane-go przez Instytut Pamięci Narodowej oraz Ośrodek KARTA
- wykład Anny Mieszkowskiej pt. „Irena Sendlerowa – niewygodny świadek historii”
- promocja książki Grzegorza Motyki *Od rzezi wołyńskiej do akcji „Wisła”. Konflikt polsko-ukraiński 1943–1947*
- promocja książki Jiříego Friedla *Na jednym froncie. Czechosłowacko-polskie stosunki wojskowe 1939–1945*

Promocja albumu „Kolory wojny. Oblężenie Warszawy w barwnej fotografii Juliana Bryana”. Marzec 2011 r. Fot. R. Kwiatek

- promocja książki Andrzeja Żbikowskiego *Karski*
- spotkanie z autorami wystawy „Powrót Majora” poświęconej sprowadzeniu prochów mjra Henryka Sucharskiego do Gdańska w 1971 roku
- wykład dr. Zofii Maciakowskiej „Gdańska Wiadrownia – dzieje nieistniejącej dzielnicy” poświęcony historii terenu, na którym powstanie Muzeum II Wojny Światowej

Warszawa

- spotkanie autorskie połączone z promocją książek prof. Jerzego W. Borejszy *Stulecie zagłady* oraz *Piękny wiek XIX*
- promocja książki Karoliny Wigury *Wina narodów. Przebaczenie jako strategia prowadzenia polityki*
- promocja książki Jiříego Friedla *Na jednym froncie. Czechosłowacko-polskie stosunki wojskowe 1939–1945*
- promocja książki Marka Kornata i Mikołaja Morzyckiego-Markowskiego *W rumuńskiej pułapce. Internowanie Józefa Becka i Edwarda Śmigłego-Rydza w dokumentach rumuńskich służb specjalnych*
- przekazanie maszyny szyfrującej Enigma oraz wykład dr. Marka Grajaka, autora książki *Enigma. Bliżej prawdy*.

Kraków

- promocja książki Anny Czocher *W okupowanym Krakowie. Codziennosc polskich mieszkańców miasta 1939–1945*

Projekty edukacyjne

Otwarcie ścieżki edukacyjnej na Westerplatte

Ścieżka edukacyjna na Westerplatte uzupełnia wystawę plenerową „Westerplatte: Kurort – Bastion – Symbol”, skupiając uwagę zwiedzających na architekturze i topografii terenu. Wzdłuż ścieżki rozstawiono tablice informacyjne, które mają za zadanie pokazać zwiedzającym, jak wyglądał półwysep w trakcie walk wrześniowych. Ścieżka jest także przewodnikiem po obiektach byłej Wojskowej Składnicy Tranzytowej, działającej na półwyspie w latach 1926–1939, i ułatwia samodzielne zwiedzanie terenu. Na tablicach zamieszczono historyczne zdjęcia, szkice i mapy; informacje są napisane w językach polskim i angielskim.

Aktywne zwiedzanie Pola Bitwy Westerplatte

Projekt jest kontynuacją działań edukacyjnych zainaugurowanych w 2009 roku, skierowanych do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Podczas zajęć prowadzonych na Westerplatte uczniowie zapoznają się z topografią półwyspu, rozmieszczeniem obiektów tworzących w 1939 roku system obrony Wojskowej Składnicy Tranzytowej oraz przebiegiem działań obronnych w ciągu siedmiu dni we wrześniu 1939 roku. Ważnym punktem programu zwiedzania jest obejrzenie wystawy plenerowej przygotowanej przez Muzeum II Wojny Światowej „Westerplatte: Kurort – Bastion – Symbol”. W 2011 roku w tego rodzaju zajęciach wzięło udział 540 uczniów, w tym grupy młodzieży z Irlandii, Francji i Niemiec.

Przeglądy filmowe

Cykl pokazów filmowych „Taśmy o wojnie” organizowany corocznie dla uczniów szkół ponadpodstawowych ma za zadanie pokazać młodzieży różne aspekty drugiej wojny światowej – przebieg polskiej wojny obronnej we wrześniu 1939 roku, walkę wywiadów, rzeczywistość frontową i obozową. W programie przeglądu w 2011 roku znalazły się produkcje filmowe współtworzone przez Mariana Kołodzieja, znakomitego scenografa teatralnego i filmowego, twórcę ołtarzy papieskich w Gdańsku i Sopocie oraz autora wstrząsającej instalacji poświęconej osobistym przeżyciom z okresu drugiej wojny światowej pt. „Kliske pamięci. Labirynty Mariana Kołodzieja”. Przegląd był częścią projektu „Marian Kołodziej. Teatr życia” (realizowanego wspólnie z Muzeum Narodowym w Gdańsku oraz Nadbałtyckim Centrum Kultury) poświęconego twórczości tego artysty.

Tło historyczne fabuły filmowej przedstawiali pracownicy Muzeum II Wojny Światowej, natomiast kulisy powstania filmów i dorobek ich twórców omawiał filmoznawca. Projekcje odbywają się raz w miesiącu w Kinie Kameralnym przy ul. Długiej w Gdańsku.

W 2011 roku w programie przeglądu znalazły się następujące tytuły:

Kornblumenblau, reż. Leszek Wosiewicz,
Jeszcze tylko ten las, reż. Jan Łomnicki,
Sto koni do stu brzegów, reż. Zbigniew Kuźmiński,
Agent nr 1, reż. Zbigniew Kuźmiński,
Ostatnie okrążenie, reż. Krzysztof Rogulski,
Westerplatte, reż. Stanisław Różewicz,
Koniec naszego świata, reż. Wanda Jakubowska,
Potem nastąpi cisza, reż. Janusz Morgenstern,
Krzyż walecznych, reż. Kazimierz Kutz.

We współpracy z Fundacją Kresy – Syberia Muzeum zaprosiło uczniów na pokaz filmu dokumentalnego autorstwa Jagny Wright i Anety Naszyńskiej *Zapomniana Odyseja*. Projekcja odbyła się 14 września 2011 roku w Kinie Kameralnym w Gdańsku. Dokument przedstawia tragiczne losy deportowanych z terenów wschodniej Polski na Syberię i do Kazachstanu.

Warsztaty fotograficzne „Echa wojny”

Warsztaty były inspirowane gdańską historią i literaturą związaną z wydarzeniami drugiej wojny światowej. Projekt adresowano do uczniów szkół ponadpodstawowych oraz studentów pasjonujących się historią i fotografią. Pod okiem zawodowego fotografa uczestnicy warsztatów poznali podstawy i techniki fotografii. Zdobytą wiedzę mogli wykorzystać podczas zajęć plenerowych. Rozwijając swoje umiejętności z zakresu fotografii, uczestnicy mieli jednocześnie możliwość szerszego zapoznania się z historią regionu w czasie drugiej wojny światowej.

W warsztatach udział wzięło ponad 30 osób. Podczas podsumowania warsztatów uczestnicy mogli usłyszeć opinie na temat wykonanych zdjęć. Zebrany materiał wykorzystano na wystawie zorganizowanej w XV Liceum Ogólnokształcącym im. Zjednoczonej Europy w Gdańsku.

Warsztaty odbywały się pod patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego Mieczysława Struka oraz Prezydenta Miasta Gdańska Pawła Adamowicza.

Forum Eksploracyjne

Forum było skierowane do przedstawicieli stowarzyszeń i fundacji zajmujących się szeroko rozumianą eksploracją. Na zaproszenie Muzeum II Wojny Światowej udział w forum wzięli między innymi przedstawiciele Stowarzyszenia Eksploracyjno-Historycznego „Grupa Łódź”, Stowarzyszenia na rzecz Zabytków Fortyfikacji „Pro Fortalitium”, Szczecińskiej Grupy Archeologii Militarnej „Pomorze”, a także miesięcznika „Odkrywca” i magazynu „Nurkowanie”.

Uczniowie podczas
zwiedzania ekspozycji
„Westerplatte: Kurort
– Bastion – Symbol”.
Fot. R. Jocher

Jednym z punktów spotkania była dyskusja z udziałem Iwony Pomian – kierownika Działu Badań Podwodnych Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku. W trakcie debaty poruszano między innymi kwestie dotyczące relacji pasjonatów eksploracji z archeologami i muzealnikami, zagadnienia natury prawnej oraz związane z potrzebami i potencjałem edukacyjnym sformalizowanych grup poszukiwaczy.

Warsztaty dla Grup Rekonstrukcji Historycznych

Celem warsztatów było omówienie zagadnień związanych z możliwościami i potrzebami ruchu rekonstrukcyjnego. Zasadniczą część spotkania stanowiły prezentacje zaproszonych gości na temat ich dotychczasowej działalności i planów na przyszłość. Warsztaty zakończyły się debatą dotyczącą roli Muzeum jako centrum działań edukacyjnych i popularyzatorskich w dłuższej perspektywie. W warsztatach udział wzięli przedstawiciele między innymi Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Poland”, Stowarzyszenia Trójmiejska Grupa Rekonstrukcji Historycznych oraz Sekcji Historyczno-Eksploracyjnej Towarzystwa Przyjaciół Sopotu.

Uczestników warsztatów zaproszono również do wzięcia udziału w marszu śladami drugiej wojny światowej po Trójmiejskim Parku Krajobrazowym. Muzeum zorganizowało marsz wspólnie z Grupą Rekonstrukcji Historycznej Lądowej Obrony Wybrzeża oraz Gdańskim Akademickim Klubem Kadry. Celem przedsięwzięcia było przybliżenie miejsc walk z września 1939 i 1945 roku. Niewątpliwą atrakcją była możliwość poznania podstaw warsztatu rekonstruktorów. Oprócz wyposażenia i uzbrojenia, a także zasad bezpieczeństwa obowiązujących w trakcie inscenizacji historycznych, uczestnicy poznali podstawy terenoznawstwa. Udział w marszu wzięło ponad 80 osób.

Uczestnicy gry miejskiej na Westerplatte podczas zmagañ. Wrzesień 2011 r.

Pierwsza edycja gry miejskiej na Westerplatte

Gra miejska została zorganizowana w ramach obchodów 72. rocznicy wybuchu drugiej wojny światowej. Współorganizatorami gry byli członkowie Gdańskiego Akademickiego Klubu Kadry. Ideą gry miejskiej na Westerplatte było połączenie dobrej zabawy, wysiłku intelektualnego i fizycznego z poznawaniem historii tego półwyspu od 20-lecia międzywojennego aż po schyłek PRL. Uczestnicy musieli się zmierzyć z zadaniami wymagającymi umiejętności taktycznych, analitycznych i matematycznych. Mieli także do wykonania zadania praktyczne, takie jak opatrzenie i przeniesienie rannego, znalezienie łusek naboí za pomocą wykrywacza metali, nawiązanie łączności telefonem polowym. W grze wzięło udział około 80 osób, nie tylko młodzież, ale i całe rodziny.

XV edycja konkursu „Historia Bliska”

W 2011 roku Muzeum II Wojny Światowej brało udział w organizacji konkursu „Historia Bliska” ogłaszanego corocznie od 1996 roku przez Ośrodek KARTA, adresowanego do młodzieży szkół ponadpodstawowych. W realizację konkursu zaangażowały się również: Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Biuro Edukacji m.st. Warszawy wraz z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń. Konkurs wsparty: Dom Spotkań z Historią w Warszawie i międzynarodowa sieć EUSTORY.

Uczestnicy Gali Finałowej XV edycji konkursu „Historia Bliska”. Fot. M. Sulek

Uczestnicy XV edycji mieli za zadanie przygotować prace na jeden z czterech tematów:

1. Dzieci wojny – żołnierze i ofiary.
2. Szkolna fotografia – wojenne losy kolegów, przyjaciół i nauczycieli.
3. Spotkania w XX wieku. Polacy – Rosjanie: przyjaciele, wrogowie, sąsiedzi?
4. Warszawa zbudowana, zburzona, odbudowywana. Moje miejsca i w tych miejscach ludzie...

Nadesłano 281 prac ze 146 szkół i 107 miejscowości z całej Polski. Wszystkie prace były oceniane przez dwa niezależne szczeble jury. O ostatecznym przyznaniu nagród zdecydowało Jury Finałowe w składzie: prof. Barbara Engelking, prof. Cezary Eugeniusz Król, prof. Andrzej Żbikowski i red. Zbigniew Gluza.

12 września 2011 roku na Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się Gala Finałowa XV edycji konkursu, podczas której głos zabrał między innymi prof. dr hab. Paweł Machcewicz, dyrektor Muzeum II Wojny Światowej. Przyznano: 14 nagród I, II i III stopnia, 16 wyróżnień I stopnia, a także 39 wyróżnień II stopnia.

Europejska
Noc Muzeów
na Westerplatte.
Maj 2011 r.
Fot. R. Jocher

Europejska Noc Muzeów na Westerplatte

Wraz z ponownym udziałem Muzeum II Wojny Światowej w obchodach Europejskiej Nocy Muzeów wizyta na Westerplatte wpisała się na stałe w trójmiejski program tego muzealnego święta. Oprócz zwiedzania wystawy plenerowej „Westerplatte: Kurort – Bastion – Symbol”, która była specjalnie na ten wieczór iluminowana, Muzeum przygotowało wiele innych atrakcji, między innymi zwiedzanie ruin koszar zakończone projekcją filmową, pokazy musztry i szkolenia wojskowego przygotowane przez członków Stowarzyszenia Grupy Rekonstrukcji Historycznej Lądowej Obrony Wybrzeża i SRH Marienburg. Działały specjalnie przygotowane punkty przybliżające historię drugiej wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem wojska II Rzeczypospolitej: strzelnica, stanowisko ckm, punkt obserwacyjny i punkt łączności. Członkowie grup rekonstrukcyjnych przygotowali również wojskowe obozowisko oraz w pełnym rynsztunku, odtwarzającym wygląd polskiego żołnierza z 1939 roku, patrolowali półwysep i odgrywali historyczne scenki z życia żołnierzy pełniących służbę w Wojskowej Składowicy Tranzytowej na Westerplatte.

Bieg patrolowy na Westerplatte w ramach IX Bałtyckiego Festiwalu Nauki

W 2011 roku Muzeum II Wojny Światowej już po raz drugi wzięło udział w organizowanym corocznie Bałtyckim Festiwalu Nauki. Bieg patrolowy na Westerplatte jest imprezą skierowaną do młodzieży szkół ponadpodstawowych. Gra terenowa będąca głównym punktem programu ma na celu pogłębianie wiedzy historycznej oraz rozwijanie umiejętności analitycznego myślenia, negocjacji oraz orientacji w terenie. Impreza jest połączona ze zwiedzaniem relikwów architektury obronnej dawnej Wojskowej Składowicy Tranzytowej, wystawy plenerowej „Westerplatte: Kurort – Bastion – Symbol” oraz ścieżki edukacyjnej przygotowanej przez Muzeum.

IX Rajd Pieszy Szlakiem Żołnierzy 5 Wileńskiej Brygady AK mjr. „Łupaszk”.
Fot. Sztab Rajdu

IX Rajd Pieszy Szlakiem Żołnierzy 5 Wileńskiej Brygady Armii Krajowej mjr. „Łupaszk”

Muzeum II Wojny Światowej ponownie zaangażowało się w organizację rajdu. Impreza jest adresowana do dzieci i młodzieży szkolnej i zakłada: zdobycie przez uczestników rajdu wiedzy na temat działalności oddziału AK mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszk” oraz innych oddziałów partyzantki niepodległościowej na terenach Wileńszczyzny i Pomorza w latach 1939–1946, poznanie specyfiki dziejów Pomorza, Kaszub i Powiśla, kształtowanie zasad etyki i postawy obywatelskiej, sprawdzenie umiejętności samodzielnego poruszania się i orientacji w terenie oraz zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

W ramach działalności edukacyjnej Muzeum II Wojny Światowej przygotowuje również projekty skierowane do najmłodszych odbiorców. W ubiegłym roku Muzeum zorganizowało dla nich między innymi:

Marsz w Lasach Oliwskich śladami historii drugiej wojny światowej

W pilotażowej edycji wzięli udział uczniowie klasy trzeciej Szkoły Podstawowej nr 70 w Gdańsku wraz z rodzicami. Oprócz pogłębiania wiedzy i rozwijania zainteresowania historią podczas gry terenowej dzieci mogły nauczyć się orientacji w terenie za pomocą mapy i kompasu. Zajęcia urozmaicił udział członka Trójmiejskiej Grupy Rekonstrukcji Historycznej. Planowane są kolejne edycje marszu.

Uczestnicy marszu po Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.
Listopad 2011 r.
Fot. M. Wróbel

„Żywa lekcja historii”.
Uczniowie porządkują groby żołnierzy AK na gdańskim cmentarzu Srebrzysko.
Fot. Kosycarz Foto Press

„Żywa lekcja historii”. Losy żołnierzy walczących w wileńskim okręgu AK

Zajęcia odbyły się na Cmentarzu Komunalnym „Srebrzysko” w Gdańsku. Projekt polegał na spotkaniu dzieci ze świadkami i badaczami historii (dr. hab. Piotrem Niwińskim z Uniwersytetu Gdańskiego, pełniącym również funkcję wiceprezesa Stowarzyszenia Historycznego im. 5 Wileńskiej Brygady AK, oraz Wiesławem Gierłowskim, byłym żołnierzem 77. Pułku Piechoty AK), którzy opowiedzieli o żołnierzach walczących w wileńskim okręgu Armii Krajowej, pochowanych na gdańskim cmentarzu.

O Muzeum

Utworzenie

Idea utworzenia instytucji, która ukazywałaby drugą wojnę światową, łącząc perspektywę polską z doświadczeniami innych narodów europejskich, została sformułowana przez premiera Donalda Tuska. 1 września 2008 roku mianował on prof. Pawła Machcewicza swym pełnomocnikiem ds. Muzeum II Wojny Światowej.

Muzeum II Wojny Światowej zostało powołane 26 listopada 2008 roku rozporządzeniem ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego, a na siedzibę instytucji wybrano Gdańsk. Uroczystego podpisania aktu erekcyjnego Muzeum dokonał 1 września 2009 roku na Westerplatte prezes Rady Ministrów Donald Tusk podczas uroczystości 70. rocznicy wybuchu drugiej wojny światowej.

Muzeum II Wojny Światowej jest narodową instytucją kultury podlegającą ministrowi kultury i dziedzictwa narodowego. W lipcu 2011 roku Muzeum zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów.

Dyrekcja

Dyrektorem Muzeum jest prof. dr hab. Paweł Machcewicz. Funkcje jego zastępców pełnią dr Janusz Marszałec oraz dr hab. Piotr M. Majewski.

Pracownicy

W 2011 roku Muzeum zatrudniało 33 osoby. Trzy etaty zostały utworzone na czas ogólnopolskiej zbiórki eksponatów. Zatrudniono również dwóch praktykantów w Dziale Informacji i Promocji oraz w Bibliotece.

Od lewej:
dr hab. Piotr M. Majewski,
prof. dr hab. Paweł Machcewicz
oraz członek Kolegium
Programowego
prof. Władysław Bartoszewski.
Fot. M. Nasternak

Informacja finansowa

Fundusze Muzeum II Wojny Światowej stanowią środki przyznane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W roku 2011 budżet Muzeum wyniósł 18 mln 715 tys. zł, a wydatki Muzeum kształtowały się następująco:

- dotacja podmiotowa na wydatki bieżące (prowadzenie działalności wystawienniczej, wzbogacanie kolekcji muzealnych, konserwacja, zabezpieczenie i digitalizacja muzealiów, prowadzenie działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej, popularyzacja działalności muzealnej)

4 mln 441 tys. zł

- dotacja celowa na wydatki majątkowe (przyznana zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie ustanowienia Programu Wieloletniego „Budowa Muzeum II Wojny Światowej”)

14 mln 274 tys. zł

Posiedzenie Rady Muzeum II
Wojny Światowej, Gdańsk

Rada Muzeum i Kolegium Programowe

Pracę Muzeum II Wojny Światowej wspierają dwa niezależne od siebie ciała doradcze: Rada Muzeum oraz Kolegium Programowe. Tworzą je wybitni historycy z Polski, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Francji, Niemiec, Rosji i Izraela, a także muzealnicy, prawnicy, dziennikarze i kombatanci.

Rada Muzeum została powołana 30 kwietnia 2009 roku przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego. W skład Rady wchodzi:

- prof. Bogdan Chrzanowski** – profesor Uniwersytetu Gdańskiego, pracownik Muzeum Stutthof, przewodniczący Rady Muzeum II Wojny Światowej od 8 grudnia 2010 roku,
- dr Piotr M.A. Cywiński** – dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau,
- pptk Tadeusz Filipkowski** – członek Rady Naczelnej Światowego Związku Żołnierzy AK, prezes zarządu Fundacji Filmowej Armii Krajowej,
- dr Jarosław Krawczyk** – historyk sztuki, redaktor naczelny Magazynu Historycznego „Mówią Wieki”,
- prof. Jack Lohman** – historyk sztuki, muzealnik, dyrektor Museum of London,
- prof. Krzysztof Mikulski** – prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego, profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- prof. Zdzisław Najder** – historyk literatury,
- mecenas Jacek Taylor** – prawnik, przedstawiciel ministra skarbu państwa w Radzie Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie”,
- Dorota Zawacka-Wakarecy** – prezes Fundacji „Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek”.

Członkowie Kolegium
Programowego.
Od lewej:
prof. Andrzej Chwalba,
prof. Jerzy Holzer,
prof. Jerzy W. Borejsza
oraz prof. Pavel Polian.
Fot. M. Nasternak

Kolegium Programowe zostało powołane 18 maja 2009 roku. W jego skład wchodzi:

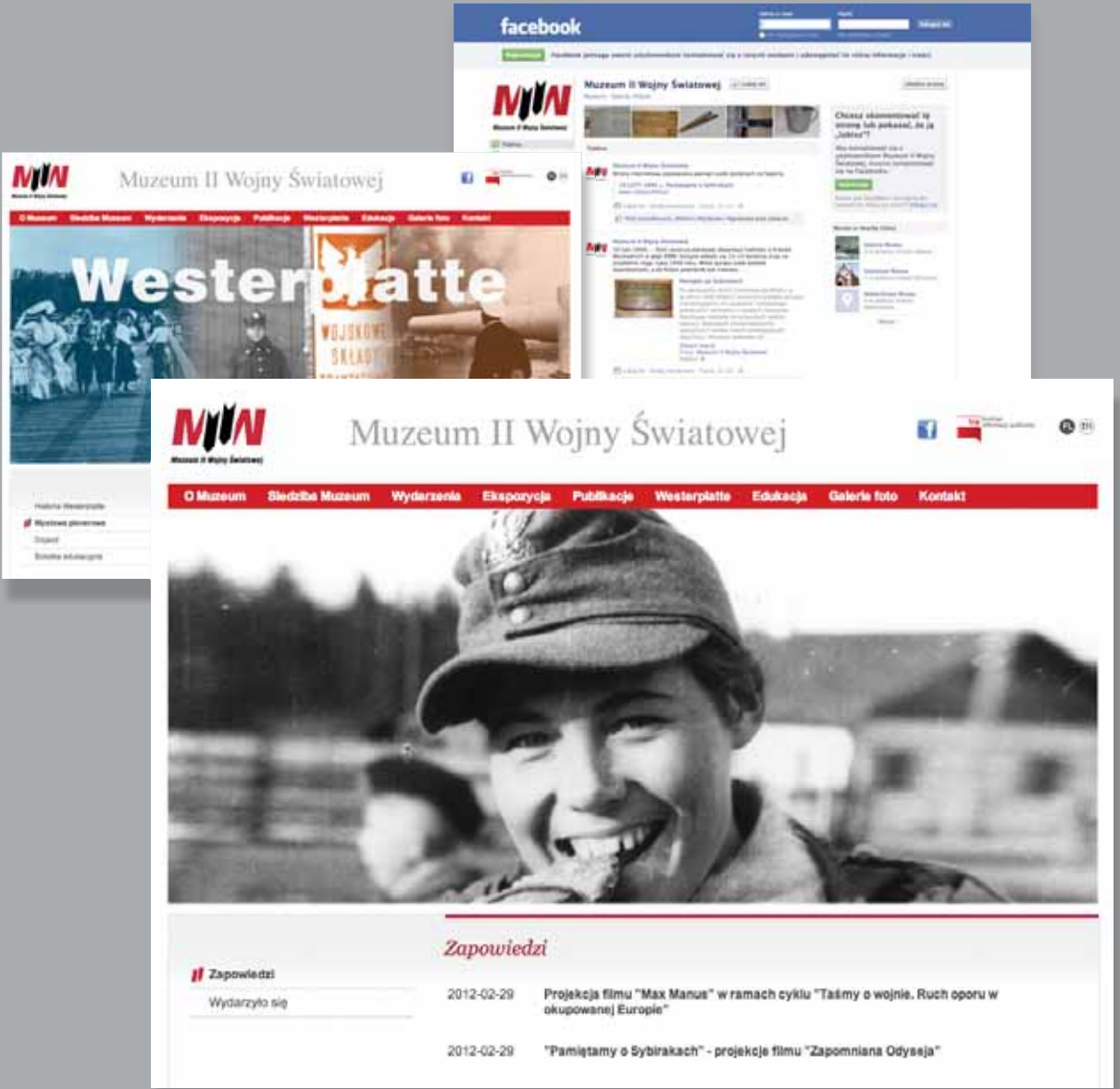
- prof. Władysław Bartoszewski** – pełnomocnik prezesa Rady Ministrów ds. Dialogu Międzynarodowego,
- prof. Jerzy W. Borejsza** – Instytut Historii PAN,
- prof. Włodzimierz Borodziej** – Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego,
- prof. Andrzej Chwalba** – Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- prof. Norman Davies** – Brytyjska Akademia Nauk,
- prof. Israel Gutman** – Ośrodek Badawczo-Naukowy Yad Vashem w Jerozolimie,
- prof. Ulrich Herbert** – Uniwersytet we Fryburgu Bryzgowijskim; Instytut Studiów Wyższych – Szkoła Historii we Fryburgu Bryzgowijskim,
- prof. Jerzy Holzer** – Instytut Studiów Politycznych PAN,
- prof. Pavel Polian** – Instytut Geografii Rosyjskiej Akademii Nauk; Biblioteka Naukowa Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie,
- prof. Krzysztof Pomian** – Muzeum Europy w Brukseli,
- prof. Henry Rousso** – Instytut Historii Współczesnej w Paryżu; Narodowe Centrum Badań Naukowych w Paryżu, Uniwersytet Paris-Ouest-Nanterre La Défense,
- prof. Timothy D. Snyder** – Uniwersytet Yale,
- prof. Tomasz Szarota** – Instytut Historii PAN.

Od czerwca 2009 roku funkcję przewodniczącego Kolegium pełni **prof. Norman Davies**.

Muzeum w internecie

Na bieżąco aktualizowana jest strona internetowa Muzeum II Wojny Światowej (powstała w 2009 r.). Oprócz informacji dotyczących najważniejszych wydarzeń z życia Muzeum, strona umożliwia zapoznanie się z ideą powstania tej instytucji, jej celami i koncepcją programową oraz działalnością edukacyjną czy wydawniczą. Strona prowadzona jest w dwóch językach: polskim i angielskim.

W 2011 roku Muzeum założyło swoją stronę na portalu społecznościowym Facebook, która pomaga w bieżącym informowaniu o tworzeniu Muzeum, realizowanych projektach edukacyjnych i kulturalnych oraz przybliża ideę tej placówki.

Współpraca krajowa
i zagraniczna

Dyrektor Muzeum II Wojny Światowej Paweł Machcewicz oraz dyrektor Królewskiego Muzeum Sił Zbrojnych i Historii Wojskowości Dominique Hanson. Bruksela, styczeń 2011 r.

Unijna komisarz ds. badań, innowacji i nauki Máire Geoghegan-Quinn podczas zwiedzania wystawy plenerowej na Westerplatte w towarzystwie dyrektora Muzeum II Wojny Światowej prof. Pawła Machcewicza. Lipiec 2011 r. Fot. J. Pinkas

Muzeum II Wojny Światowej korzysta z doświadczeń i pomocy wielu instytucji muzealnych, archiwalnych oraz naukowych, zarówno polskich, jak i zagranicznych. Z niektórymi partnerami łączy Muzeum umowa o współpracy. Do chwili obecnej umowy takie zawarto między innymi z Ośrodkiem KARTA, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Królewskim Muzeum Sił Zbrojnych i Historii Wojskowości w Brukseli, Muzeum Słowackiego Powstania Narodowego w Bańskiej Bystrzycy, Archiwum Akt Nowych w Warszawie i Muzeum Stuthoff w Sztutowie. Oprócz współpracy w zakresie badań naukowych i archiwalnych oraz wymiany eksponatów Muzeum II Wojny Światowej angażuje się w realizację projektów kulturalno-edukacyjnych i wystawienniczych. W 2011 roku placówka ta wsparła Ośrodek KARTA w organizacji kolejnej edycji konkursu historycznego dla uczniów szkół ponadpodstawowych w ramach programu „Historia Bliska”. Muzeum II Wojny Światowej – razem z Muzeum Narodowym w Gdańsku oraz Nadbałtyckim Centrum Kultury – realizowało projekt „Marian Kołodziej. Teatr życia”, poświęcony dorobkowi artystycznemu tego wybitnego scenografa teatralnego i filmowego, byłego więźnia obozu Auschwitz-Birkenau.

Istotną rolę w wymianie doświadczeń odgrywają konferencje i seminaria. Muzeum II Wojny Światowej stara się uczestniczyć i zabierać głos w dyskusjach i debatach poświęconych tematyce wojennej. W minionym roku pracownicy naukowcy Muzeum uczestniczyli między innymi w dyskusji panelowej „Plany wojny na wyniszczenie” zorganizowanej w Niemiecko-Rosyjskim Muzeum w Berlinie, konferencji „Europa Wschodnia w XX wieku. Historyczno-kulturowe wezwania dla teraźniejszości” organizowanej przez Imre Kertész Kolleg w Jenie oraz w konferencji „Europejskie perspektywy Kultury Pamięci i Pracy w Miejscach Pamięci – wymiana

Wystawa „Marian Kołodziej. Teatr życia” w Centrum św. Jana w Gdańsku zorganizowana w ramach współpracy z Muzeum Narodowym w Gdańsku oraz Nadbałtyckim Centrum Kultury. Grudzień 2011 r.

polsko-niemiecka w kraju Północnej Nadrenii-Westfalii”, zorganizowanej w Gelsenkirchen przez Stowarzyszenie Bildungswerk Unii Humanistycznej Północnej Nadrenii-Westfalii oraz Centralę ds. Kształcenia Politycznego. Spotkania były okazją do zaprezentowania i skonfrontowania wyników badań pracowników Muzeum z pracami naukowców z innych krajów.

W ramach współpracy muzealnej i naukowej Muzeum II Wojny Światowej zaprasza przedstawicieli innych instytucji do Gdańska. W zorganizowanych w styczniu 2011 roku warsztatach oprócz muzealników z Polski udział wzięli dyrektorzy i pracownicy czołowych europejskich muzeów zajmujących się tematyką drugiej wojny światowej, między innymi Imperial War Museum w Londynie, Niemieckiego Muzeum Historycznego w Berlinie, Muzeum Wielkiej Wojny Ojczyźnianej w Kijowie, Muzeum Armii w Paryżu czy Muzeum Armii i Historii Wojskowości w Brukseli.

Muzeum II Wojny Światowej wspiera inicjatywy mające na celu pielęgnowanie pamięci o drugiej wojnie światowej. W 2011 roku już po raz drugi objęło patronatem Regaty o Puchar Obrońców Westerplatte odbywające się rokrocznie na wodach Zatoki Gdańskiej. Dyrektor Muzeum prof. dr hab. Paweł Machcewicz objął patronatem IX Ogólnopolską Konferencję Studentów Historyków Wojskowości, organizowaną w grudniu 2011 roku na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Udział w konferencji wzięło blisko stu referentów reprezentujących wyższe uczelnie z całej Polski. Muzeum wsparło również Fundację Filmową Armii Krajowej w produkcji filmu dokumentalnego *Byłem żołnierzem Armii Krajowej*.

.....

.....

.....

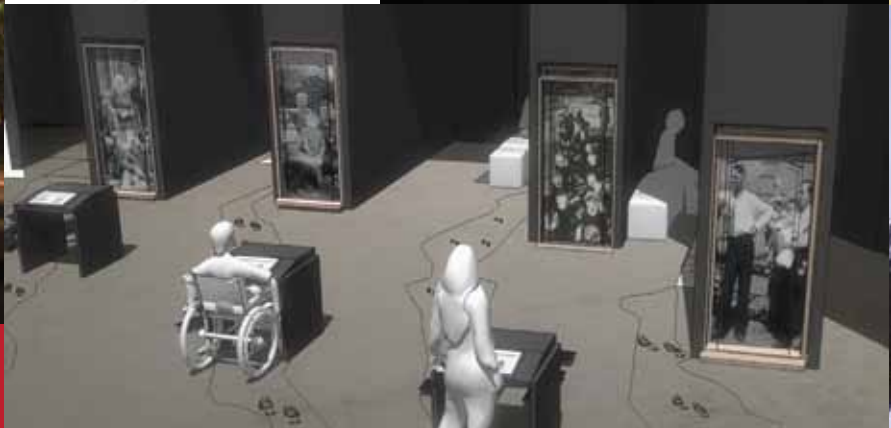
.....

.....

.....

.....

• • • • •

www.muzeum1939.pl